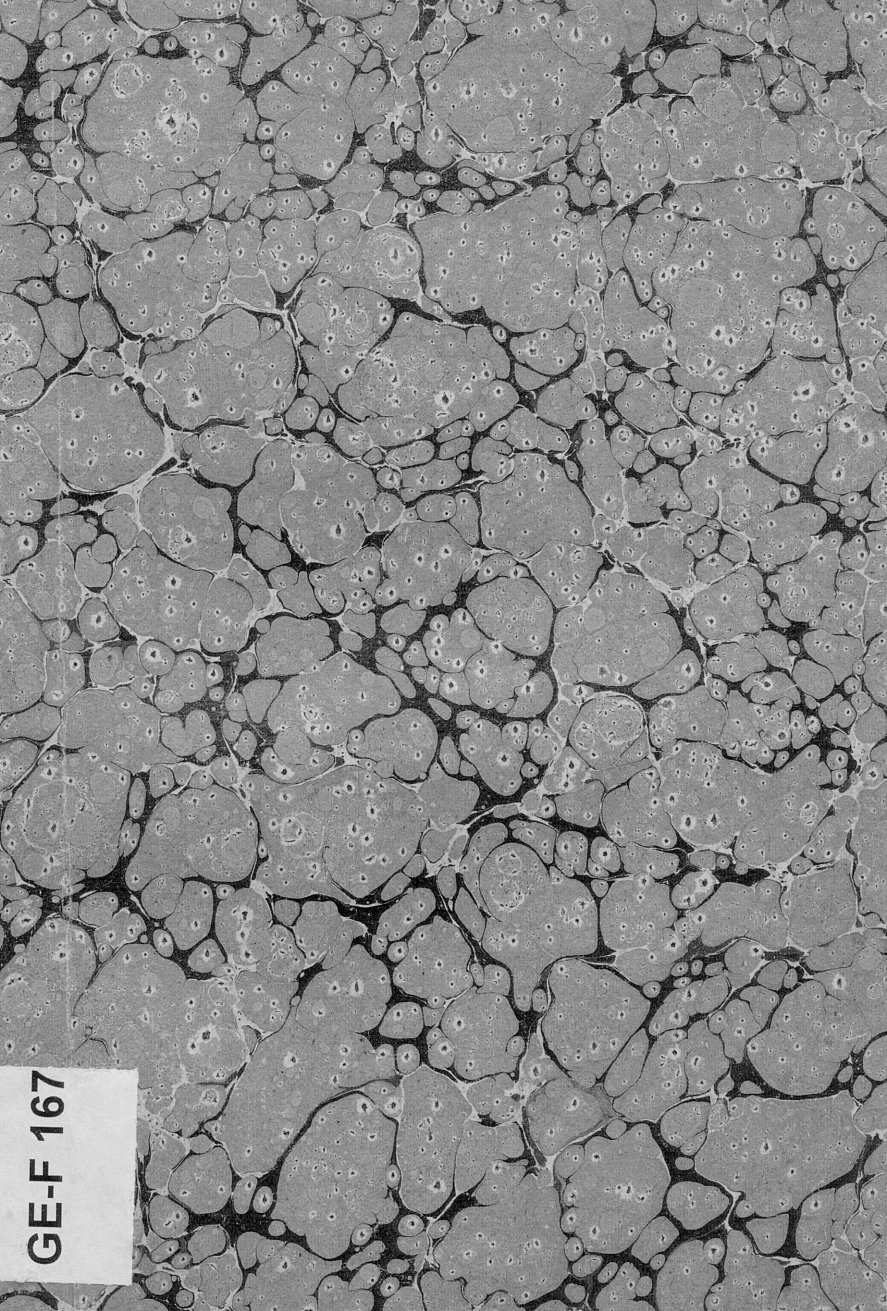

GE-F 167

1781.

+

THESES

DE DECIMIS

AD VETEREM, ET NOVAM, CUM
Ecclesiae universae, tum Hispaniae praesertim
disciplinam exactae

QUAS IN HAC VALLISOLETANA ACADEMIA
DEFENDET

D. JUDAS THADAEUS VELAZ, ET MEDRANO
UTRIUSQUE JURIS BACCALAUREUS
AUSPICE, PATRONOQUE

D. THOMA ARIZMENDI ERAUSO,
MAJORIS S. CRUCIS COLLEGII
Alumno, ac in Jure Canonico Doctore.

Die 7. Mensis Junii. Mané hora 8.
Vespere autem 3.

VALLISOLETI ANNO MDCCCLXXXI.

CUM SUPERIORUM PERMISSU:
APUD THOMAM DE SANTANDER.

THESES

DE DECIMIIS

AD VETEREM, ET NOVAM, CUM
Ecclesiarum universarum, tum Hi praesentium
disciplinam exatas

QUAS IN HAC VALLESOLITANA ACADEMIA

DEFENDIT

J. JUDAS THADAEUS VALLAS, ET MATHIAS

UTRIUSQUE JURIS BACCALAURIUS

AUSPIC, PATRONIQUE

D. THOMA ARIZMENDI BRUNO,

MAJORIS S. CRUCIS COLLEGII
Alumno, ac in Jure Canonico Doctore.

Die 7. Mensis Junii, Mense hora 8.
Vespere aucti 3.

VALLESOLITANA ACADEMIA

CUM SUPERIORUM PERMISSU

ALPH. THOMAS DE SANTANDREA

(III)

ILLUSTRISSIMO. VIRO.

D. JOANNI.

ACEDO. RICO.

INSIGNIS. CAROLI. III. ORDINIS.

EQUITI. PENSIONE. DONATO.

IN. SUPREMO. CASTELLÆ. SENATU.

SANCTIORIQUE. CONSILIO. SENATORI.

JUDAS. THADÆUS. VELAZ.

MEDRANO. GANTEQUE.

S. P. D.

 UANTAE tibi curae, Vir
Clarissime, meus honos sit,
quantus fueris, in me or-
nando, atque amplificando,
cum ex aliis, tum ex eo potissimum

A 2

cog-

(IV)

cognovi , quod theses has tibi inscribi , tuoque illustrari nomine, volueris. Equidem si illae, eas omnes scientias, quae, cum jurisprudentia, cognitione quadam, & quasi vinculo, continentur , si jurisprudentiam ipsam, vivam, spirantemque referrent, posses, ab eis voluptatem maximam jure tibi polliceri , cum hoc litterarum genus, á prima pueritia, per omnem aetatem, ita in deliciis, & in amoribus habueris, ut ei potius, quam tibi met vixisse videaris , cumque illi acceptos referre debeas amplissimos honores , quibus te est Respublica prosecuta. Aut si illae jurisprudentiam exprimerent , non in angulis otiosam, non Academiae spatiis, veluti quibusdam limitibus, circumscriptam , sed versatam in hominum luce, & in foro occupatam, quae tenebras dispellit,

(V)

lit, quas perditæ rabulae iudicibus obii-
cere gloriantur, quæ scelera, vel me-
tu, vel ferro, ubique extinguit, quæ
vim coercet, & tenuiores à poten-
tiorum injuriis defendit, quæ aequa-
bilitatem inter omnes tuetur, quæ
ab omni perturbatione libera, nihil
odio, nihil amorì, nihil gratiæ tri-
buit, sed in una veritate defixa, nulla
prorsus personarum ratione habita,
de rebus tantum sincere, & incor-
ruptè iudicat, si hanc illae jurispru-
dentiam vivis coloribus depingerent,
credo equidem, tibi nec ingratas, nec
injuandas extituras: Quantum enim
te delectaret eius scientiæ imago ad
vivum expressa, cuius vi, ac potes-
tate divina, humanaque omnia re-
guntur, conservantur, amplifican-
tur, & sine qua Imperia in summa
quadam obscuritate, ac densissimis

(VI)

tenebris jacerent ? ; Et quae tuum
pertentarent gaudia pectus, ubi in ea
ipsa imagine divinam illam speciem
agnosceres, quam unam audire, &
consulere, à qua ne latum quidem
unguem discedere, religio tibi fuit ?
Nam ut primum ex domestico illo,
ac umbratili vitae genere, in solem,
ut ajunt, & in pulverem prodire de-
buisi, ubi tua te doctrina, & vir-
tus, quarum tam multa, tamque
luculenta testimonia dederas, ad re-
rum culmen evexere ; qua prudentia,
quo ingenii acumine ea vidisti, quae
recta, quae iusta, & honesta essent ?
; Quo animo, qua libertate eadem pro-
tulisti ? ; Qua auctoritate ea ipsa ob-
tinuisti ? Quin alicuius aut auctoritas,
aut potestas, à te extorquere unquam
potuerit, ut in dicenda sententia, re-
busque diiudicandis, tempori, utilita-
ti-

(VII)

tive servires, orationem tuam alienae voluntati accomodares; aequitatem, justitiam, veritatem, aut proderes, aut desereres. Et si mihi Platonem illum ingenii, doctrinaeque principem diu, multumque audire datum esset, à quo doctus, eruditusque, tecum, de Republica omnibus absoluta numeris, dissererem, & quae illam, vel pessundare, vel beare, quæunt, fusius commemorarem, opus aggrederer tibi gratissimum, qui studia omnia, omnem operam, curam, industriam, cogitationem, mentem denique omnem confers, ut suus virtuti, & litteris, constet honos, ut artes excolantur, ut mercatura floreat, quemque Reipublicae felicitas, ac salus, dies, noctesque sollicitat. Sed non is es, qui haec ab adolescente sperare, aut possis, aut debeas, & si ego isthaec

(VIII)

polliceri auderem, nec temeritatis,
nec arrogantiae notam effugerem, ac
montes verè aureos polliceri viderer.
Cum igitur theses nostrae, si aut ex
sua, aut ex tua dignitate spectentur
perexigui pretii bres sint, ut earum
patrocinium susciperes, insignis illa,
mihique jam dudum perspecta huma-
nitas, ac illud de me, deque meis,
benemerendi, studium incredibile im-
pulerunt. Atqui ego, novi cujusdam,
& principis beneficii loco, istud sem-
per habebo, occasionem scilicet mihi
à te esse oblatam, qua memorem ani-
mum publicè testarer. Tantum enim
tibi, totque nominibus debeo, ut in-
gratus merito, ne dicam, improbus, vi-
deri possem, si tuorum in me bene-
ficiorum memoriam abiicerem, nec
grati animi recordatione prosequerer.
Nam si eximia illa tua virtus, & doc-

(IX)

trina universum hominum genus devinctum tenent, ac propè cogunt, ut exquisita te benevolentia complectatur ; Quibus ego studiis, tot beneficiis provocatus, te prosequi, qua tui charitate flagrare debeo ? Equidem vellem, paria tibi posse referre, sed quando maioribus officiis non possum, his saltem thesibus summum meum erga te studium, ac memorem, gratumque animum declarandum esse existavi, quas si laeto vultu excipias, maximum earum fructum ero consecutus. Vale, Vir Clarissime, & etiam, atque etiam VALE.

etiam universum hominum genus de-
 vincum teneat, ac propè cogunt, ut
 exquisita te benevolentia complectan-
 tur; Quibus ego studiis, tot benefi-
 ciis provocatus, te prosequi, qua tui
 charitate flagitare debeo? Eundem
 velle, paria tibi posse referre, sed
 quando maioribus officiis non possum,
 his saltem thesibus sanctorum mementi-
 re te studium, ac memoriam gratum-
 que animam declarandum esse exis-
 timavi, quas si laeto vultu excipias,
 maximum carum fructum ero conse-
 cutus. Vale, Vir Clarissime, & etiam
 atque etiam VALE.

ASSERTIONES

DE DECIMIS.

PRIMA.

DISCIMUS omnes rationis compotes á perpetua illa , immobilique lege , cuius notiones immortalis Dei digitus in cordibus hominum impressit , sacri cultus Ministris cuncta suppeditanda , quibus vitam in terris , dum ipsi corporum vinculis detinentur alligati , commodé transigere possint. At ipsa eadem naturae lex media nobis non praescripsit gravissimo huic justitiae debito faciendi satis. Permissum id quidem legitimarum Potestatum arbitrio , quae pro temporum , Regionumque varietate varié decreverunt, Aureo Apostolorum aevo *collectae* fuerunt in usu. Christianus populus incredibili ardore inflammatus mobilia , immobilia , quae possidebat , omnia ad pedes

primorum Ecclesiae fundatorum certatim collocabat. Sed facile non fuit, Aetnicorum persecutionibus tunc maximè ferventibus, praedia retinere ex fidelium liberalitate provenientia. Ad distrahendum ea necessitate compulsi sunt. Seculis autem consequentibus ad quintum usque tum copiosissimae fidelium oblationes, cum innumeri fundi post pacem jam Ecclesiae redditam, Status clericalis patrimonium constituiebant. Exinde paulatim serpere coepit pendendi decimas consuetudo. Quod ipsum quo pacto contigerit proximum dabit theorema.

SECUNDA.

CONSPICIENTES SS. Ecclesiae PP. non absque profundissimo animi sui dolore, quotidie magis, ac magis elanguescere Christianorum caritatem, eamque, nisi summo studio incenderetur, non procul ab interitu abfore, secum statuunt populum assiduis obtestationibus adoriri. Hic autem vehementissimarum

(XIII)

orationum lacertis omnino flexus decimas sponte tradebat. Sed non multo post, malum, á consuetudine descivit. Opus ergo fuit uti praeceptorum vi. Par tamen ubique locorum non obtinetur successus. Pugnaeissimé obstiterunt Graeci, ceterique per Orientalem plagam sparsi. Gallia quamquam seculo sexto decimarum legibus collum submitterat, nono forsán subduxisset, si Religiosissimi Principes Carolus Magnus, & Successores decretis suis neglexissent jussa Episcoporum adjuvare. Poloni, Thuringi, Dani ad nomen decimarum commoventur, ac tumultibus Republicam concutiunt, sed fracti tandem manus dederunt. Frisiam etiamnum ignorare decimas produnt Historici. Quam vero fortunam expertae fuerint in Hispania dictu difficillimum est. Frustra ipsarum originem quaeret quispiam in Chronographis nostratibus. Hi veluti de industria eventus Ecclesiasticos (quod questi sunt, viri docti) vel siluerunt omnino, vel per eos fulminis instar calamo praeter volarunt.

AT

TERTIA.

AT ex incorruptis monumentis, quae annorum non confecit vetustas, decimas nobis comperire licuit, Gothis sceptrā tenentibus, non intrasse in Hispanicum solum. Lustravimus oculis, sedulo reapse, Gothici Voluminis leges, Hispanorum Conciliorum Canones, in quibus sigillatim describuntur Ecclesiae bona. Invenimus utique oblationes, servos, & praedia; decimas autem frustra quae-sivimus. Occurunt illae sanè post Saracenicam cladem; at erant ut plurimum profanae. Quod ne alicuius offensione proferatur, rem à capite arcessere nobis est cordi. Statim ac Arabes truculentia insignes sedem fixerunt in Hispania, Califa Damascænus ab oppidorum incolis decimam fructuum partem tributū ratione exigere incepit. In haec eadem jura Principes Hispani, receptis possessionibus, victorum conditione successerunt. Sed hujusmodi tributa vel omnino, quae erat

ipsorum pietas, in Ecclesias transferebant, vel cum eis, prout cuique opus erat, partiebantur, vel certarum specierum fructus sibi reservantes, valorum decimationem in Cleri gratiam dimittebant. Talis constat diversitas ex quamplurimis antiqui temporis diplomatibus, in quibus Ecclesiarum foundationes ad posteritatis memoriam fuerunt conscriptae. In his quoque chartis frequenter inseritur similis formula: *damus vobis Ecclesiam :: cum decimis, quae pleno jure ad nos pertinent.* Quae verba vel sola per se satis abunde ostenderent decimas, quibus multae Hispanienses Ecclesiae fruuntur, origine ut plurimum profanas esse, ut pote ex munifica Regum voluntate ortas.

QUARTA.

DIXIMUS *ut plurimum*, consulto quidem. Etenim vidimus quosdam, de Antiquitatibus Hispanis optime meritos, nimis fidenter pronunciasse quo tempore, et quibus in Provinciis profanae

(XVI)

nae decimae vigeant, Ecclesiasticas non fuisse cognitatas: quasi haec cum illis unquam cohaerere non potuerint. Indeque concluderunt, ut verissimum illud probaretur, unum errorem in crasorem alterum inducere, legem de decimis generalem in Hispania non quaerendam ante Regum Catholicorum Imperium. Nolumus quidem falsa pro veris obtrudere, aut probabilia pro certis venditare. Idcirco ea tantummodo asseremus, quae notissima, et explorata habeamus. Perspicuum est in primis, utriusque generis decimas sub Sancto Ferdinando fuisse exsolutas. Deinde non minus est apertum, et praeclarum à Joanne II publicatam legem, quae Hispanae Nationis gentes ad decimas pendendas constringebat. Postremo non repugnabimus, si quis contendit praecceptum generale decimarum à vetustiori aetate fore reperendum. Nam, ut paulo antea dicebamus, quae certa sunt, non quae verisimilia, conscribimus. Quibus sic expositis conficitur illud, decimas jure naturali non deberi: eosque, qui contra

(XVII)

sentiunt, per summam inscitiam miscere, ut inquit Ducasseus, obligationem, qua ex lege naturae tenemur fideles sustentare Viros Sacros, cum mediis huiusmodi debitum explendi. Quae cum varia certè sint, ad jus, ut vocant, positivum attinet, commodiora seligere, atque determinare.

QUINTA.

NULLA sunt bona, quae á decimarum onere immunia voluerint Summi Pontifices. Quin suis in Epistolis Decretalibus edixerunt, eas persolvendas de lucris illis honestis, quae nobis labor, & industria pepererit, de fructibus tam civilibus, quam naturalibus, sive hos terra fundat sponte sua, sive curatione hominum, de his quoque fructibus, quos pecora edant ex se, de lana, foetu &c. Hinc Interpretibus existit vulgaris illa decimarum divisio in personales, reales, & mixtas. Ceterum hac in re consuetudinis, nequidquam abnuentibus Summis Pontifi-

2192

ficibus, praecipua est habenda ratio. Personales delevit, Hispanorum usus, nisi quod in quibusdam locis famuli ad agriculturem deputati decimas praestant de salariis. Praediales vero, & mixtas retinuit, at non omnium frugum. Has si Clerici exigere tentent, viam laicis praeparant nostrae leges nimium quam expeditam ad Regios Magistratus, quorum decretis prorsus contunduntur cuiusvis inducendae novitatis conatus.

SEXTA.

DECIMIS obnoxii sunt omnes, qui Christiano censentur nomine, nisi quos privilegium, aut alia exemptionis ratio liberaverit. Pro Monachis praesertim datae adparent privatae leges, quae concessionum variantibus causis, damnaeque sibi illata patefaciente Clero Seculari, mutationem quoque subierunt. Vicissitudines in longum referre permolestum sané foret, & prohibemur voluminis magnitudine. Satis habemus circa praesens

(XIX)

sens argumentum proximam statuere regulam : *de libertatibus Monachorum judicandum secundum nobis exhibita privilegia , pactiones initas , & regulas ad privilegiorum , & concordatorum jura respicientes*. Suberant item Judaeorum praedia , cum illi inter Christianos vivebant , decimarum tributo. Jure , inquit Canonum Professores , hac una innixi ratione , quod praediales decimae reale sint onus fundos perpetuò concommitans , in quoscumque successores hi transferantur. Fundamentum hocce solidissime contrivit probatus , & nobilis Auctor. Cuius huc redeunt cogitationes , ut rem paucissimis verbis comprehendam, decimas praediales tributa esse personalia pro rebus. Recté ille quidem , est , ut ipse ait. Sed laudatus Auctor , dum Interpretum communem sententiam felicissimè refutavit , opinionem stabilit , ut nobis videtur , falsissimam. Probare nititur Judaeos coactos numquam fuisse ad solvendas decimas é praediis , quae in privato ipsorum essent dominio , nisi con-

di-

ditionem luendi decimas, ita carentibus
 populorum statutis, in se libenter rece-
 pissent, antequam in fundorum posses-
 sionem fuissent ingressi. Errat profectó.
 Vel sola Hispaniensis Ecclesia abunde
 nobis argumenta subministrat, ex quibus
 elucet, Judaeos exsolvisse decimas é prae-
 diis privati juris, quin horum occupa-
 tionem praecessissent tales somniatae con-
 ditiones, aliquave statuta commentitia.
 Alia igitur memorati juris causa est per-
 quirenda. Ultro fatemur citius scribi, quid
 falsum sit, quam quid sit verum. Nihi-
 lo tamen secius nostra audemus exprom-
 mere sensa. Judaei ubique gentium, in
 Hispania praesertim, divitiis, & posses-
 sionibus abundabant. Animo volutantes
 Clerici, quod si de fundis decimas non
 pendebant, non possent. Non Ecclesiae
 magna paupertate premi, Reges adie-
 runt, à quibus facile adepti sunt, ut
 praedia Judaeorum supponerent oneri de-
 cimarum. Aequum non est, ita alloque-
 bantur Principes, meliori fortuna potiri
 infideles, quam Christianos homines. En

(XXI)

vobis potestatem legitimam: Nemo, arbitramur, denegabit Regibus facultatem indicendi tributa subiectis gentibus. En causam idoneam: agebatur de procul pellendo damno, quod Ecclesiis impendebat. En denique justum titulum, qui Ecclesiae inest ad exigendas decimas à gente Judaica: Jure quippe donatarius persequitur rem donatam.

SEPTIMA.

ECCLESIASTICUM commune jus decimas adplicat Ecclesiarum Parochialium Rectoribus. Maximam vero decimarum portionem sibi decerpunt Episcopi, Monachi, & Capitula Cathedralia specialibus titulis, quos ostendere tenentur, dum judicio contendant cum Curionibus. Quoniam hi, ut vulgo dicitur, intentionem habent in jure fundatam. Layci ut spiritualis ministerii sunt incapaces, sic juris ad decimas sunt expertes. Non idem proferimus de fructibus decimarum nomine venientibus, illic cum temporalium sphae-

sphaeram non transcendant, in personas profanas cadere possunt. Ita ergo justae quandoque causae impulerunt Ecclesiam ad decimas in Laycos transmittendas. Et ne ad externa veniamus, Reges Hispaniae tertiis decimarum fruuntur: de quarum causis cum, ut jecimus, translatione in Reges temporales fiant, optimo jure pronunciant amplissimi Senatores Regii Patrimonii.

OCTAVA.

NON omnes decimas, quas Reges Hispaniae possident, Ecclesiae acceptas ipsi referre debent. Multae enim, quod animadvertimus in tertia conclusione, Regalia sunt tributa, quae Maiestatis jure indicare potuerunt praediis et Maiorum manibus surreptis. Ceterum facile non est, introductis jam decimis Ecclesiasticis, ab his Laycales secernere. Talis enim confusio contigit, ut ex duabus speciebus una fuerit effecta. Quod ipsum affirmamus de decimis illis, quae nobilibus

(XXIII)

Viris in Vizcaya, & Gallaecia penduntur.
Quod attinet ad Vizcayam, invictis argu-
mentis docuit Petrus Lopezius de Ayala,
maximus Castellae Cancellarius, in Co-
mitiis Guadalfajarensibus anni 1390. om-
nes decimas á Primoribus Regni possessas
origine profanas esse. Hinc emanavit lex
1. lib. 1. tit. 5. Nov. Compilat. De Gal-
laecianis autem decimis, etsi certi nihil
habeamus, probabilibus tamen ducimur
coniecturis (quas, si postularit occasio, in
medium afferemus, ut idem statuamus.
Nunc vero brevitati studemus, & longio-
res, ac par erat, fortase fuisse videbimur.
Si quis ita senserit, nobis ignoscat. Nam
rerum Hispanicarum studio provecti cur-
rentem calamus continere non valuimus.

Viris in Viscaya, & Gallæcia panduntur.
Quod attinet ad Viscayam, invictis argu-
mentis docuit Petrus Lopezus de Ayala,
maximus Castellæ Cancellarius, in Co-
mmissis Guadalupeñsis anni 1500. com-
pos. decimas à Primoribus Regni possessas
origine profanas esse. Hinc emanavit lex
i. lib. i. tit. 5. Nov. Compilæ. De Gal-
læciis autem decimis, etsi certi nihil
habeamus, probabilis tamen ducimur
conjecturis (quæ si popularit occasio, in
medium afferens, eisdem statumus.
Nunc vero breviter statumus, & longio-
res ac per erat, fortasse fuisse videbimus.
Si quis ita senserit, nobis ignoret. Nam
rerum Hispanicarum studio provecti cur-
rentem calami continere non valimus.

